

Hintlilerin İlk Aşk Öyküsü: Pururavas ve Urvaşi

The First-Love Story of Indian People:
Pururavas and Urvaşi

H. Derya Can**

Öz

Hint Mitolojisini Vedik ve Epik olmak üzere iki döneme ayırabiliriz. Bu geniş mitoloji tanrılar, tanrıçalar ve aşağı yaratıklara ait öykülerle bezenmiştir. Başlangıçta doğal fenomenlerin bizzat kendilerine tapınılmış, zamanla da bunlar tanrılaştırılmıştır. Hatta tıpkı insanlar gibi tanrılarının da eşleri ve çocukları olduğuna inanılmıştır. İnsanlarla bu göksel varlıklar arasında geçtiğine inanılan birçok öykü dile getirilmiştir. Pururavas ile peri kızı Urvaşi'nin öyküsü de bu öykülerden biridir. Öykü ölümlü kral Pururavas ile peri kızı Urvaşi arasındaki aşkı anlatır. Bu, belki de dünyadaki ilk aşk öykülerindendir. Pururavas güneşi; Urvaşi şafağı simgelemektedir. Mitolojide güneş hep erkek, şafak ise dişi olarak gösterilmiştir. Bu öykü, bunu oluşturan şairlerin düşünce yapılarını da yansıtmaktadır.

Abstract

The First-Love Story of Indian People. 'Pururavas and Urvaşi

* Arş.Gör. Dr.A-Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
Hindoloji Anabilim Dalı

We can divide Indian Mythology in two periods as Vedic and Epic.

In this huge mythology we find too much colorful pantheon of gods, goddesses and other mythological beings. In the beginning the people worshipped natural phenomenals, but in the course of time these phenomenals became principal gods and goddesses. People created sons and daughters of these divie couples and some mythological creatures more. And humans added themselves in some stories with sharing the subject these mythological beings such like Vidyadharas, Gandharvas or Apsarases. "Pururavas and Urvasi" is one of these stories. The subject-matter is love of a heavenly nymph and a mortal king. This story is one the first love stories in whole world literature. Probably Pururavas symbolize the Sun, Urvasi the Dawn. In Indian Mythology the sun gods are always masculine and the Dawn is always feminine. This interesting story shows the mentality of Vedic poets.

Vedik dönem ve Epik dönem olmak üzere iki büyük dönem altında incelediğimiz Hint mitolojisi çok geniş ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Vedaların otuz üç büyük tanrısına zamanla başka tanrılar, tanrıçalar ve aşağı yaratıklar eklenmiş ve ortaya muazzam bir mitoloji çıkmıştır. Başlangıçta doğa olaylarına tapınılmış, zamanla da bu doğa olayları tanrılaştırılmıştır. Tanrıların, tıpkı insanlar gibi eşleri ve çocukları olmuş, ve zaman içinde başka mitolojik yaratıklar da ortaya çıkmıştır. Öyle ki insanların, gök katlarında yaşayan bu canlılarla aşk yaşadıkları bile hayal edilmiştir. Doğa olaylarının bu şekilde tanrılaştırılmasıyla da çeşitli efsane ve öyküler meydana gelmiştir. Halk tarafından sevilen bu efsane ve öyküler nesilden nesile aktarılarak varlığını sürdürmüşlerdir. Pururavas ve Urvaşi öyküsü de bunlardan biridir.

"Geniş Sanskrit Edebiyatı içinde yer alan Pururavas ve Urvaşi'nin öyküsü Hint-Avrupa'da bilinen ilk aşk öyküsüdür. Hatta belki de dünyadaki ilk aşk öyküsüdür."¹ Bilim adamları bu büyük aşk öyküsünü çeşitli yönlerden incelemişlerdir. Örneğin Max Müller efsaneyi "Karşılaştırmalı Mitoloji" açısından incelemiş ve bu da efsanenin orijinaline ulaşmak için çok yararlı olmuştur. Müller'e göre "Pururavas ve Urvaşi'nin aşk öyküsü Veda mitlerinden biridir. Bu öykü, şafak ile güneş, ölümlü ile ölümsüz, sabah vakti ile alacakaranlık arasındaki ilişkiyi anlatmaktadır."²

¹ Penzer, N.M., *The Ocean of Story* (Tawney'in Tercümesinden), Grafton House, London, 1926, s:245.

² John, Garrett., *A Classical Dictionary of India*(1870), Delhi, 1996, s: 489-490.

Urvaşi ve Pururavas isimlerini etimolojik olarak incelediğimizde; Urvaşi'nin Sanskrit dilindeki uru + aş "genişçe yayılmak" fiil kökünden türemiş olduğunu ve şafağa işaret ettiğini görürüz. Pururavas ise ru "çok fazla ağlamak" fiil kökünden türemiş olup, sevgilisini kaybettiği için çok gözyaşı döken kral Pururavas'ı anlatmaya çalışır. Çok ağlayıp kızaran gözle kızaran güneş arasında bir benzerlik söz konusudur. İsimlerin etimolojik incelenmesinden öykünün basit olarak anlamı, güneşin gökyüzündeki hareketidir. Bunu Max Müller; "Urvaşi'nin Pururavas'a aşık olmasını güneşin doğuşu, Pururavas'ı çıplak görmesi tan vaktinin kararması ve Pururavas'ı tekrar bulmasını da güneşin batışı"³ şeklinde yorumlamıştır.

Güneşin üç değişik konumu Hint mitolojisinde tanrı Vishnu'nun trivikrama denilen üç uzun adıdır. "Ona geniş yürüyen anlamında urugaya, geniş adımlayan anlamında da urukrama denilmektedir. Vishnu'nun bu uzun adımlarından ikisi insanlar tarafından görülür ancak üçüncü adımını gökte uçan kuşlar bile göremez. Bu üç adım güneşin 'Doğuş, En yüksek Nokta ve Batış' olan üç değişik konumunu işaret eder."⁴

İlk izlerini Rgveda içinde bulduğumuz Pururavas ve Urvaşi öyküsünün Şatapatha Brahmana'daki(5,XI,5) anlatımı şöyledir⁵:

1. Peri kızı Urvaşi, İda'nın oğlu Pururavas'a aşık oldu. Onunla evlendiğinde Urvaşi şöyle dedi: "Günde üç kere benimle birlikte olacaksın; fakat benim isteğim dışında benimle cinsel ilişkide bulunmayacaksın ve seni çıplak görmeyeceğim, çünkü bu biz kadınların davranış biçimidir.

2. Urvaşi uzun bir zaman onunla birlikte yaşadı. Sonra Gandharvalar aralarında şöyle konuştular: "Doğrusu Urvaşi uzun zamandır insanlar arasında yaşıyor: Hileyle onu geri getirebiliriz." Urvaşi'nin divanına iki dişi koyun bağlıydı. Gandharvalar bu koyunlardan birini kaçırdılar.

3. "Yardım edin! Gandharvalar benim sevgili koyunumu alıp götürüyorlar, kahramanın, insanın olmadığı bir yerdeyim sanki" diye bağırdı. Bu arada Gandharvalar ikinci koyunu da kaçırdılar ve Urvaşi aynı şekilde bağırdı.

³Penzer, N.M., *The Ocean of Story* (Tawney'in Tercümesinden), Grafton House, London, 1926, s: 252.

⁴ Can, H.Derya., *Vishnu Purana'da Efsaneler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2000, s: 28.

⁵ Egging, Julius, *The Şatapatha Brahmana*, Motilal Banarsidass Publishers, Delhi, 1994, s:68-74.

4. Sonra Pururavas "benim bulunduğum yerde nasıl kahraman ve erkek bulunmaz," diye düşünerek çıplak olarak peşlerinden fırladı. Elbiselerinin üstünde olduğunu zannediyordu. Gandharvalar bir şimşek çaktılar ve etraf gündüzmüş gibi aydınlandı. Urvaşi Pururavas'ı çıplak gördü ve gözden kayboldu. Sonra Pururavas 'işte geri geldim' dedi. Fakat Urvaşi yoktu! Pururavas kederden ağlayarak bütün Kurukshetra'da dolaştı. Sonunda Anyatahplaksha adındaki lotus gölüne geldi. Gölün kenarında yürüdü; peri kızları gölde kuğu biçiminde yüzüyorlardı.

5. Urvaşi, onu tanıdı ve dedi ki: "Benim birlikte yaşadığım insan budur." Bunun üzerine peri kızları "hadi ona görünelim" dediler. Urvaşi "Öyle olsun" dedi ve birlikte Pururavas'a göründüler.

6. Pururavas, Urvaşi'yi tanıdı ve ona yalvardı:⁶ "Ey benim merhametsiz karım, bundan önceki sözlerimizi geri alalım. Gizli kalmış sırlarımız gelecek günlerde bize mutluluk getirmeyecek. Dur lütfen. Konuşalım!" Ona bu şekilde birşeyler söylemeye çalıştı.

7. Urvaşi⁷ şöyle cevap verdi: "Seninle konuşabileceğim ne olabilir ki? Şafak sökerken benim işim bitti: Evine geri dön, ben rüzgar gibiyim, beni yakalamak zor; size söylediğim şeyi yapmadınız. Beni yakalamak sizin için çok zor, evinize geri dönün!" Söylemeye çalıştığı şey buydu.

8. Pururavas üzüntüyle dedi ki⁸: "O halde dostun çok uzaklara dönülmez diyarlara gidecek; ya ölüm tanrıçasının kucağında yatacak ya da vahşi kurtlar onu yok edecek. Dostun ya kendini asacak ya da uzaklarda kurtlar, köpekler onu yok edecek." Söylemeye çalıştığı şey buydu.

9. Urvaşi şöyle cevap verdi:⁹ "Pururavas, ölme! Kaçma! Vahşi kurtlar seni yok etmesin! Gerçekten kadınlarla arkadaşlık kurulmaz, onlar sırtlan kalplidir." "Boş verin! Kadınlarla arkadaşlık kurulmaz; evinize geri dönün." Söylemeye çalıştığı şey buydu.

10. "Şekil değiştirip ölümlüler arasına geldiğimde dört yıl gece-gündüz yaşadım. Günde bir kere bir parça eritilmiş tereyağ yedim ve şimdi doydum artık."¹⁰ On beş beyitlik bu karşılıklı konuşma, Bahvrikalar¹¹ tarafından nesilden nesile aktarıldı. Sonra Urvaşi, ona merhamet duydu.

⁶ Rgveda (X,95,1)'de yer alan kısım.

⁷ Rgveda(X,95,2)

⁸ Rgveda(X,95,14)

⁹ Rgveda(X,95,15)

¹⁰ Rgveda(X,95,16)

¹¹ Rgveda'nın din alimleri.

11. Urvaşi şöyle dedi: "Bundan böyle yılın son gecesi buraya gel. Bir gece için benimle birlikte olacaksın ve senin oğlun doğmuş olacak." Pururavas yılın son gecesi oraya geldi. Fakat o da ne? Orada altın bir saray vardı. Gandharvalar Pururavas'a: "İçeri gir dediler. Sonra Urvaşi'ye onun yanına gitme" emrini verdiler.

12. Urvaşi dedi ki: "Yarın sabah Gandharvalar, sana bir nimet bahşedecekler seçimini yapmalısın." Pururavas: "Neyi seçmemi önerirsin." Urvaşi "onlardan biri olmak istediğini söyle" dedi. Sabahleyin Gandharvalar, Pururavas'a bir nimet bahşetmek istediler. Pururavas : "Sizlerden biri olmak istiyorum" dedi.

13. Onlar dedi ki: "Doğrusu hiçbir insan kutsal ateşe kurban sunmayı yapmadıkça bizden biri olamaz." Tavanın içine ateş koyarak ona verdiler. Ve dediler ki: "Bununla kurban sunduğunda bizden biri olacaksın." Ateşi ve oğlunu alarak evine doğru yola çıktı. Sonra ateşi ormana bıraktı. Sadece oğluyla birlikte köye gitti. (Geri döndü ve düşündü) 'Şimdi geri geldim. Fakat ateş yok olmuş. Aşvattha¹² ağacından oluşan ateşe ne olmuştu? Sami¹³ ağacından yapılmış tavaya ne olmuştu? Sonra Gandharvaların yanına geri döndü.

14. Onlar dedi ki: " Bütün yıl dört insanı doyuracak kadar pirinci pişir ve bu Aşvattha ağacından her yıl üç kütük al, onları eritilmiş tereyağ ile yağla ve içinde 'yağ' ve 'kütük' olan beyitlerle ateşin üzerine koy. Oradan meydana gelecek olan ateş, gerekli ateş olacak."

15. Onlar dedi ki: " Fakat o olduğu gibi derin bir ilimdir. Kendine ateş yakma çubuğu olarak Aşvattha ağacının üstteki dalını ve Sami ağacının alttaki dalını seç. Oradan meydana gelecek olan ateş gerekli ateş olacak."

16. Onlar dedi ki: " Fakat o olduğu gibi derin bir ilimdir. Aşvattha ağacının üstteki dalından ve Aşvattha ağacının alttaki dalından ise kendin için yap. Oradan meydana gelecek olan ateş, gerekli ateş olacak¹⁴ .

17. Sonra Pururavas Aşvattha ağacının üsteki dalından ve alttaki dalından kendisi için ateş yaptı ve oradan meydana gelen ateş, kutsal ateşi. Gandharvalara kurban sunarak o bir Gandharva haline geldi. O yüzden O Aşvattha ağacının üsteki ve alttaki dalını alsın ve gerekli ateşi yakсын; ona kurban sunarak bir Gandharva haline gelsin.

¹² Ficus religiosa.

¹³ Mimosa suma.

¹⁴ 15. ve 16. beyitler hemen hemen aynı biçimde yazılmışlardır.

Öykü bu şekilde sona erer. Şatapatha Brahmana'da bu aşk öyküsü on yedi beyit halinde anlatılmıştır. Öykünün ilk izlerine ise Rgveda (X,95) da rastlamaktayız. Burada Pururavas ile Urvaşi arasındaki karşılıklı konuşma şeklindedir ve on sekiz beyitten meydana gelmiştir. Ancak anlatım bir bütünlük içermemektedir. Dolayısıyla da Vedik dönem içinde efsane hakkındaki geniş bilgiyi Şatapatha Brahmana'da bulmaktayız.

Öykünün Epik dönemdeki ilk anlatımını ise Vishnu Purana'da görmekteyiz. Burada da konu aynı olmakla birlikte bazı farklılıklar içermektedir. Vishnu Purana'da Pururavas ve Urvaşi efsanesi Pururavas'ın atalarından bahsederek başlar. Peri kızı olan Urvaşi cennetten kovularak ölümlüler arasında yaşamaya mahkum edilir. Burada kral Pururavas'la birbirlerine aşık olurlar. Birliktelikleri için Urvaşi'nin bazı şartları vardır. Bunlar: 1.tki koçum var; onları çocuğum gibi seviyorum. Onlar benim bahşucumda korunmalı ve asla götürölmelerine izin verilmemeli.

2.Benim tarafımdan asla çıplak görünmemeye dikkat etmelisiniz.

3.Benim yiyeceğim sadece arıtılmış tereyağ olmalı.

şeklindedir. Pururavas bu şartları kabul eder ve evlenirler. Altmış bir yıl birlikte mutluluk içinde yaşarlar. Urvaşi'nin artık geri gelme zamanının geldiğine inanan Gandharvalar Urvaşi'nin keçilerini kaçırlar. Pururavas ona yardım etmek isteyince Gandharvalar şimşek çakarak ortalığı aydınlatırlar, Urvaşi Pururavas'ı çıplak görür ve ortadan kaybolur. Pururavas adeta bir deli gibi her yerde Urvaşi'yi arar. Sonunda onu Kurukshetra'da peri kızlarıyla eğlenirken bulur. Urvaşi'ye doğru koşarak geri dönmesi için yalvarır. Ancak Urvaşi Pururavas'a şöyle söyler: "Güçlü kral! Hamileyim. Şimdi buradan gidin ve yıl sonunda tekrar gelin. Size bir oğul vereceğim ve bir gece için sizinle kalacağım." Pururavas söylenildiği gibi yapar. Bu buluşmalar beş oğulları oluncaya kadar devam eder. Pururavas'ın bu bağlılığı Gandharvalar tarafından takdir edilerek onlardan biri olma özelliği bahşedilir. Efsane bu şekilde sona erer.

Urvaşi'nin burada öne sürdüğü şartlardan sadece çıplaklık konusundaki şartı ayındır. Şatapatha Brahmana'da Urvaşi'nin yanında getirdiği hayvanlar koyunken Vishnu Purana'daki anlatımında bu hayvanlar koçtur. Aynı şekilde Pururavas Urvaşi'yi bulmak için Kurukshetra'ya geldiğinde Urvaşi'yi diğer peri kızlarıyla eğlenirken görür. Son kısmında da Gandharvalar tarafından verilen ateşi Pururavas ormana tek başına götürüp bırakır. Yanında oğlu yoktur. Ayrıca Vishnu Purana'da Pururavas ile Urvaşi'nin beş oğlu olduğundan söz edilmektedir.

Urvaşı bir lanet sonucunda cennetten kovulmuş ve ölümlüler arasında yaşamaya gönderilmiş bir Apsarasdır. Apsaraslar "Okyanusun Çalkalanması" sırasında ortaya çıkmışlardır. Bunlar sadece ölümsüzlerle değil ölümlülerle de birlikte olabilmeye özelliğine sahiptirler. Hint mitolojisi boyunca pekçok kez karşımıza çıkarlar. Gandharvaların eşleridirler. Gandharvalar ise göğün boşluklarında dolaşırlar, gösterişli giysileri ve parlak silahları vardır. Şarkıcı ve müzisyen olarak ünlüdürler.

Peri kızı olan Urvaşı ile ölümlü bir kahraman olan prens Pururavas'm aşkları, Kathasaritsagara'da (Masal Irmaklarının Okyanusu 111,17) da yer almıştır. Koyu bir Vishnu inanırı olan prens Pururavas tanrıların bahçesi Nandana'da dolaşırken Urvaşı'yi görür ve aşık olur. Tanrı Vishnu'nun yardımıyla birbirlerine aşık olan prensle peri kızı evlenir. Birgün Pururavas cennete gider. Tanrı İndra Danavalarla¹⁵ yaptığı savaşta Asuraların¹⁶ kralı Magadhara'yı öldürmüş ve büyük bir şölen düzenlemiştir. Bu şölende cennetin bütün peri kızları hünerlerini sergiliyorlardı. Pururavas peri kızlarından biri olan Rambha'yı hocası Tumburu'yla birlikte çalita dansı yaparken görür. Rambha alaylı bir şekilde Pururavas'a "bu cennet dansını bildiğini zannetmiyorum" der. Pururavas ise eşi Urvaşı'yle birlikte bu dans onlardan daha iyi yapacağını söyler. Pururavas'ın dediklerini duyan Tumburu Krishna'ya¹⁷ tövbe edinceye kadar Urvaşı'den uzak kalması için beddua eder. Bu beddua sonucunda da Gandharvalar gelip Urvaşı'yi kaçıırırlar. Pururavas hatasını anlayarak Vishnu'ya yalvarıp af diler. Bunun sonucunda da Gandharvalar Urvaşı'yi geri getirirler.

Somadeva efsaneyi farklı bir şekilde ele almış ve anlatmıştır ama gene konunun ana teması aynıdır. Burada da Urvaşı'yle Pururavas birbirlerinden bir lanet sonucu ayrılmışlardır. Lanet konusu Hint mitolojisi boyunca sık sık karşımıza çıkar. Öyle ki bir aziz kızdığıında bir tanrıya bile lanet edebilmektedir. Bir defasında tann İndra aziz Gautama'nın kılığında azizin karısı Ahalya'yı baştan çıkarmıştı. Bunu öğrenen aziz İndra'yı karısı Şaçi ile birlikte ömür boyu kısır kalmaya mahkum etmiştir. Hatta İndra'ya yardım etmek isteyen diğer tanrılar ona bir çift koç yumurtası takmışlardır.¹⁸

Hint Mitolojisi içinde Pururavas ve Urvaşı'nin aşk öyküsü Rgveda(X,95), Şatapatha Brahmana(V,XI,5), Vishnu Purana(IV,6) ve Kathasaritsagara'dan(III,17) başka Ramayana destanı(VII,56) ve Harivamşa destanında(XXVI, 1363-1414) da işlenmiştir. Hatta bu efsane ünlü şair

¹⁵ Tanrıların düşmanları olan kötü yaratıklar.

¹⁶ Tanrıların düşmanları olan kötü yaratıklar.

¹⁷ Tanrı Vishnu'nun sekizinci bedenlenmesi.

¹⁸ İtil, Abidin., *İndra-Dharma*, A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt XI, AÜ Basımevi, Ankara 1963,s:158

Kalidasa'nın da ilgisini çekmiş ve onu Vikramorvaşi "Kahraman ve Urvaşi" adlı eserinin konusu yapmıştır. "Kalidasa eseri öyle lirik bir surette işlemiştir ki, aşıkların ayrılması bir melodram ve opera tesiri bırakmaktadır."¹⁹

Pururavas cömert, görkemli, güzel karakteri ile ünlü bir Vishnu inanır. Efsanenin ilk görüldüğü yer olan Rgveda'da tanrı Vishnu'nun adı geçmemektedir. Vedik dönemde ikincil bir tanrı olan Vishnu ancak Epik dönemde önem kazanmıştır. Bundaki etken ise Veda döneminden sonraki Brahmanalar²⁰ döneminde Brahmanların²¹ toplum üstündeki etkisidir. Bu dönemde Brahmanlar tanrılardan daha güçlüdür. Rgveda'nın bazı ilahilerinin yazarı olan ermiş Bhrigu'nun oğlu Çyavana, uzun yıllar bir gölün kenarında çile doldurarak büyük bir sihir gücüne sahip olur. Bu ermiş, sevdiği kıza kendisini beğendirmek için ona yardım etmiş olan Aşvinlerin²² sadece İndra'ya özgü olan Soma içkisinden içmesini ister. İndra buna karşı çıkarak vacrasiyla²³ ona saldırır. Ancak Çyavana tanrılardan daha üstün olan sihir gücüyle İndra'nın kolunu kaskatı keser. İndra'nın bu durumdan kurtulması için tek çare de Çyavana'dan af dilemesidir (Mhb 111,122-125). Burada İndra'nın zayıflığı değil bir ermişin gücünün ölçüsü gösterilmek istenmiştir. Toplumunu sınıflara bölen kast sistemi de bu konuda Brahmanlara yardım etmiştir. Böylece Brahmanlar çıkarları doğrultusunda kendi tanrılarını ön plana çıkarmışlar, Veda dönemi tanrıları ise önemlerini kaybetmişlerdir. Brahmanların toplum üstünde bu derece etkili olması sonucunda Epik dönemin Agni-Vayu-Surya veya Agni-İndra-Surya tanrı üçlemesi yerini Brahma-Vishnu-Şiva tanrı üçlemesine bırakmıştır. Efsanenin Vishnu Purana içinde yer alması ise tamamen Vishnucuların taraftar toplama çabası içindir. Çünkü öykü tanınmış ve oldukça eskidir. Destan döneminde tanrı Vishnu, Ramayana destanı kahramanı Rama olarak, Mahabharata destanın kahramanları beş Pandu kardeşin dostları Krishna olarak ve Harivamşa destanında da yine Krishna olarak bedenlenmiştir. Bu üç destan da Hintlilerin hayatında önemli yer tutmaktadır.

Hint masal ve efsane edebiyatında ve dram literatüründe Pururavas ve Urvaşi öyküsü gibi çeşitli aşk öyküleri anlatılır. Örneğin Nala ile Damayanti, Savitri ile Satyavan, Şakuntala ile Dushyanta gibi. Tüm öykülerin konularında ve konuya ilişkin ayrıntılarında bir takım sembol bilgiler bulunmaktadır. "Ölümlü ile ölümsüz" arasında sıkça rastlanan bu aşk

¹⁹ Walter, Ruben., *Eski Hint Tarihi*, D.T.C.F., Ankara 1944, s:223.

²⁰ Kelime anlamı "Bilgili Din Adamının Açıklamaları" dır. Bu açıklamalar özellikle kurban törenlerine ilişkindir.

²¹ Din adamı.

²² Güneşin ve göğün ikiz oğulları.

²³ Şimşek yaratan silahı

²⁴ Walter, Ruben, *Eski Hind Tarihi*, İdeal Matbaa, Ankara, 1944, s: 224.

hikayelerinin sonu hep mutlu şekilde bitmektedir. Bu konuda Walter Ruben şöyle söyler: "Masalda hakim olan daima adalet hissidir. Ve iyi her zaman muvaffak olmalıdır. Hiç bir Hind klasik dramı Yunan dramı gibi trajik değildir."²⁴

Urvaşi'nin değer verdiği koyunların Gandharvalar tarafından kaçırıldığı sırada yardım istenmesinde bir tahrik söz konusudur. Pururavas'ın kendisine yardım edeceğini bildiği halde ona karşı takınmış olduğu tavır dikkat çekicidir. Bana göre Urvaşi artık ölümlüler arasında yaşamaktan sıkılmış ve geri dönmek istemektedir. Nitekim onuncu beyitte bunu açıkça dile getirmektedir. Bununla birlikte Pururavas'ı da kaybetmek istememektedir ve onunla beraber olabilmek için sevdiği ölümlünün Gandharva olmasını yani ölümsüz olmasını istemektedir. Pururavas tarafından çıplaklık şartı çiğnenince gözden kaybolmasına rağmen ölümsüzler arasına gitmemiş dünyada kalmıştır. Pururavas ise aşkı uğruna herşeyi yapabilecek gücü kendinde bulmuştur. Urvaşi'nin isteği üzerine yaşadığı hayattan, krallığından vazgeçerek bir Gandharva olmuştur.

Bir aşk öyküsü olan Pururavas ile Urvaşi'nin öyküsünün içinde salt aşk yoktur. Saf duyguların yanı sıra fedakarlık, ayrılık, tekrar kavuşma gibi motifleri de barındırmaktadır. Ayrıca sembolik bilgiler de içermektedir. Örneğin Pururavas'ın Gandharva formuna geçebilmesi için gerekli olan kutsal ateşe kurban sunması gerekmektedir. Ateş de tıpkı diğer doğal fenomenler gibi daha sonradan tanınlanarak kutsallaştırılmıştır. Hint Mitolojisinde ateş tanrısı Agni'dir. Ona çeşitli vesilelerle kurban sunulmaktadır. Agni'nin üç doğuş şekli vardır: Birincisi suda parlaklık olarak, ikincisi eve ait yani iki odun parçasının birbirlerine sürtmesi sonucu elde edilen ateş ki bu konuda Penzer: "İki çubuğun birbirine sürtülmesi sonucu meydana gelen ateşin çocuğu sembollediğini, çubuklardan birinin dişi, diğerinin erkek olarak kabul ederek meydana gelen ateşin de çocuk olduğunu"²⁵ söyler. Winternitz ise "iki çubuğun birbirine sürtmesi sonucu meydana gelen ateşin 'İki Anneli' olduğunu"²⁶ ifade eder. Üçüncü doğumu ise gökte güneştir. O insanlığın yaşaması için gerekli herşeye sahiptir. Agni'nin Rgveda'da adına düzenlenmiş iki yüz ilahisi bulunmaktadır.

Öyküde yer alan çıplaklık konusuna ise tam bir açıklama getirmek zordur. İlk olarak Rgveda da görülmesine rağmen kökeninin daha eskiye dayanıyor olabilme olasılığı bulunmaktadır. Bunu öykünün bütününe Rgveda da yer almamasına dayandırabiliriz. Çünkü Rgveda Hintlilerin en

²⁵ Penzer, N.M., *The Ocean of Story* (Tawney'in Tercümesinden), Grafton House, London, 1926, s: 256.

²⁶ Winternitz, M., *A History of Indian Literature*, University of Calcutta, 1927, s: 90.

eski yazılı kutsal metinleridir. Buna rağmen öykünün Brahmana edebiyatı içinde işlenmiş olması olasıdır. Dikkat çekici bir konu da Şatapatha'da on yedi beyit halinde yer alan öykünün beş beyitinin tamamen Rgveda'dan alınmış olmasıdır. Ayrıca Vedik din alimleri on beş beyit olan öykünün nesilden nesile aktarıldığı söylemişlerdir. Oysa ki öykü Rgveda'da da on sekiz beyittir. Bu da bu öykünün kökeninin daha eskiye dayanıyor olabilme olasılığını güçlendiriyor.

Kaynaklar

- Can, H. Derya., *Vishnu Purana'da Efsaneler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2000.
- Eggeling, Julius., *The Satapatha Brahmana*, Motilal Banarsidass Publishers, cilt 5, Delhi, 1994.
- Eliade, Mircea., *Mitlerin Özellikleri*, Çev: Sema Rifat, Simavi Yayınları, İstanbul, 1993.
- Griffith, Ralph T.H., *The Hymns of The Rgveda*, Motilal Banarsidass Publishers, Delhi, 1995.
- İtil, Abidin., *İndra-Dharma.*, AÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt XI, AÜ Basımevi, Ankara, 1963.
- John, Garret., *A Classical Dictionary of India*(1871), Delhi, 1996.
- Kaya, Kornan., *Hint Mitolojisi Sözlüğü*, İmge Kitabevi, Ankara, 1997.
- Macfie, J.M., *Myths and Legends of India*, Rupa. Co, Delhi, 1999.
- Penzer, N.M., *The Ocean of Story* (Tawney'in Tercümesinden), Grafton House, London, 1926.
- Ruben, Walter., *Eski Hint Tarihi*, Çev. C.Z. Şanbey, AÜ DTCF Yay., Ankara, 1944.
- Ruben, Walter., *Hint Dramının Menselerine Dair*, Belleten, sayı:14-15, cilt:4, Ankara, 1950.
- Wilson, H.H., *The Vishnu Purona*, Punthi Pustak, Calcutta, 1972.
- Winternitz, M., *A History of Indian Literature*, 1. Cilt, Kalküta Üniversitesi, Kalküta, 1927.